

“Süper Seçim” Yılında Barışçıl Toplanma ve Örgütlenme Özgürlüğü

BM Örgütlenme Özgürlüğü ve Barışçıl Toplanma Hakkı Özel Raportöründen “süper seçim” yılında seçimlerin örgütlenme özgürlüğü ve barışçıl toplanma hakkı üzerindeki etkilerine dair katkı çağrısı.

Son tarih: 31 Ocak 2025

The Economist geçtiğimiz yıl bu günlerde yayınladığı “*Önümüzdeki Dünya 2024*” (*The World Ahead 2024*) sayısında 2024’ü şekillendirecek olan 10 önemli temanın ilkini “Oy-arama” ya da “Oylama-maratonu” olarak Türkçeye çevirebileceğimiz “***Vote-a-rama!***” olarak belirlemiştir. Bunun temel nedeni 2024’te yaklaşık 4,2 milyar insana ev sahipliği yapan ülkelerde 70’ten fazla seçimin gerçekleşecek olmasıydı ve gerçekleşti. Böylece 2024’te ilk kez, küresel nüfusun yarısından fazlası seçimlere gitti. Birçok seçim The Economist’in de ön gördüğü gibi ne özgür ne de adil oldu.¹ Bu durumu uluslararası seçim gözlem raporlarından rahat bir şekilde tespit etmek mümkün.

Peki “süper seçim” yılında, seçimlerin özgür ve adil bir şekilde gerçekleşip gerçekleşmediğine dair temel kriterlerden biri olan barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü nasıl seyretti? Bu soru BM Örgütlenme Özgürlüğü ve Barışçıl Toplanma Hakkı Özel Raportörünün Haziran 2025’te İnsan Hakları Konseyi-59. oturumuna sunacağı tematik raporun temel konusu. Geçtiğimiz BM Örgütlenme Özgürlüğü ve Barışçıl Toplanma Hakkı Özel Raportörlüğüne seçilen **Gina Romero** Sivil Toplum Örgütlerine, Ulusal İnsan Hakları Kurumlarına ve Kamu Kurumlarına bir katkı çağrısı yaparak “süper seçim” yılı ve bunun barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü ile etkili ve kapsayıcı halk katılımının sağlanması, haklarının korunması üzerindeki küresel etkisi hakkında bilgi sunmalarını talep ediyor Katkı sunmak isteyenler için son tarih **31 Ocak 2025**. Katkılar Özel Raportörün Haziran 2025’te İnsan Hakları Konseyi-59. oturumuna sunacağı tematik rapor için kullanılacak. Her ne kadar, “süper seçim” yılı olarak 2024 anılsa da Özel Raportör raporunu 2023-2025 dönemini kapsayacak şekilde sunacak. Bu vesileyle Türkiye hem 2023 TBMM ve Cumhurbaşkanlığı genel seçimleriyle hem de 2024 yerel seçimler ile Özel Raportörün ilgi alanına giriyor.

Arkaplan Bilgisi

BM Özel Raportörü Sayın Gina Romero, barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü haklarına yönelik belirgin baskı eğilimlerini göz önünde bulundurarak, “süper seçim” yılı (2024) bağlamında bu hakların kullanılması ve korunması üzerindeki küresel etkiyi ve ortaya çıkan zorlukları inceleyecektir. Rapor, 2023-2025 dönemi için genel seçimler bağlamında (seçim öncesi, seçim sırası ve seçim sonrası dönemlerde) bu hakların kullanılmasına yönelik tehditleri, farklı bağlamlardan simgesel vaka çalışmalarını öne çıkararak ve bağlamsal ortamı ve bu tehditlere katkıda bulunan farklı aktörlerin rolünü inceleyerek analiz edecektir. Özel Raportör ayrıca barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü haklarının kapsayıcı, katılımcı ve daha güvenilir seçimlerin sağlanması ve din, etnik köken, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelleri de dahil olmak üzere ayrımcılık yapılmaksızın herkesin kamu işlerine katılma hakkının hayata geçirilmesinde oynadığı kolaylaştırıcı rolü araştıracaktır.

Bu rapor, seçimler bağlamında barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü haklarının kullanılmasına ilişkin olarak 2013 yılında BM Genel Kurulu’na sunulan raporun (A/68/299)

¹ <https://www.economistgroup.com/press-centre/the-economist/2024-will-put-a-spotlight-on-the-global-state-of-democracy-as-more-people>

üzerine inşa edilecektir. Nisan 2024'te diğer BM uzmanlarıyla ortaklaşa yayınlanan “dünya çapında seçimlerin yapıldığı bir yılda demokrasi ve insan haklarının güçlendirilmesine ilişkin” bir [bildiriyi](#)² daha da genişletecektir. Açıklamada vurgulandığı ve Özel Raportör tarafından gözlemlendiği, geçtiğimiz aylarda Özel Raportörlüğe ulaşan çok sayıda iddia ve şikâyetle de yansıtıldığı üzere, mevcut seçim ortamı demokratik özgürlükleri ve muhalefet aktörlerini hedef alan düşmanlık ve saldırılar, muhalefet adayları ve politik liderlerin yanı sıra insan hakları savunucuları, medya çalışanları ve seçim gözlemcilerine yönelik şiddet ve keyfi tutuklamalar ve barışçıl protestoların şiddetle bastırılmasıyla gölgelenmiştir. Muhafif politik aktörlere ve sivil topluma yönelik baskılar genellikle yasal araçların ve politikleşmiş yargı ve savcılık kurumlarının araçsallaştırılması yoluyla gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak, bu eylemler sadece barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü haklarını ihlal etmekle kalmamış, aynı zamanda insanların oy kullanma ve seçimlere özgürce katılma hakkını ciddi şekilde engellemiş ve seçimlerin güvenilirliğini zayıflatmış, bazı durumlarda seçim sonrası şiddete veya politik istikrarsızlığın derinleşmesine yol açmıştır.

Rapor ayrıca, küresel “süper seçim yılı” döngüsü bağlamında kamu özgürlüklerinin kısıtlanması ve sivil alanın kapatılması yönündeki endişe verici eğilimi analiz edecek ve buna karşı öneriler sunacaktır.

Özel Raportör ayrıca, halkın demokratik süreçlere ve politika yapımına katılımını sağlamak ve katılımcı demokratik kurumları güçlendirmek için mevcut eksiklikleri tespit etmenin yanı sıra olumlu uygulamaları da belirlemeye çalışacaktır.

Son seçimler bağlamında, özellikle muhalefetini dile getiren ve hesap verebilir, özgür, adil ve güvenilir seçimler talep eden birçok protestonun şiddet ve baskıyla karşılaşması nedeniyle, rapor, devletlerin, özellikle kolluk kuvvetlerinin, gerginliği azaltmak, diyalogu teşvik etmek ve kolaylaştırmak için hangi mekanizmaları hayata geçirmesi gerektiğini de belirlemeye çalışacaktır. Rapor, demokratik kurumların ve mekanizmaların, dışlama veya ayrımcılık olmaksızın herkes için hakların ve demokratik özgürlüklerin koruyucusu ve garantörü olarak hareket edebilmelerini sağlamak üzere nasıl güçlendirileceğine ve ayrıca genel olarak karar alma süreçlerine, politikaların geliştirilmesine ve uygulanmasına halkın katılımının nasıl güçlendirileceğine ve korunacağına ilişkin ilave tavsiyelerde bulunacaktır.

Hedefler

Sağlanan bilgiler, BM İnsan Hakları Konseyi'nin Haziran 2025'teki 59. oturumunda sunulacak olan barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü hakları Özel Raportörünün tematik raporunun geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Rapor, “süper seçim yılı” bağlamında (2023-2025 dönemini inceleyerek) barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü haklarının kullanılmasına yönelik eğilimleri, zorlukları, tehditleri ve iyi uygulamaları ve çıkarılan dersleri tespit ve analiz etmeyi amaçlamaktadır. Rapor ayrıca toplumsal cinsiyet ve cinsel çeşitlilik, etnik azınlıklar ve tarihsel olarak ötekileştirilmiş gruplarla ilgili çeşitlilik ve kapsayıcılığın sağlanmasına ilişkin çapraz analizler sunmaya çalışacaktır.

Kapsayıcı ve katılımcı seçimler ile politik diyalogu ve anlamlı halk katılımını teşvik eden bir ortamın sağlanması amacıyla demokratik kurum ve mekanizmaların güçlendirilmesi için Devletlere, bölgesel ve BM dahil uluslararası aktörlere tavsiyelerde bulunacaktır. Bu “süper seçim yılının”, seçimler sırasında bu özgürlüklerin korunmasının güçlendirilmesi ve

---

² <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/issues/association/statements/2024-04-30-joint-statement-elections.pdf>

kısıtlamaların olumsuz etkilerinin giderilmesi için bir fırsata dönüşmesini sağlamak ve ayrıca kapsayıcı kamu katılım mekanizmalarını güçlendirmek için öneriler de sunulacaktır.

Temel sorular ve aranan katkı/yorum türleri

Üye Devletler, uluslararası ve bölgesel kuruluşlar, Ulusal İnsan Hakları Kurumları, Sivil Toplum aktörleri, politik partiler ve diğer ilgili paydaşlar ve uzmanlar aşağıdaki sorulara ilişkin katkılar sunmaya teşvik edilmektedir:

- i) Toplumsal cinsiyet ve cinsel çeşitlilik, etnik, ırksal, kültürel azınlıklar ve tarihsel olarak ötekileştirilmiş gruplar gibi kesişen perspektiflerden gelen zorlukları dikkate alarak, barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü haklarının kullanılmasını etkileyen spesifik örneklere ilişkin bilgi ve analizler (2023-2025 döneminde seçim öncesi, sırası ve sonrasında); ve
- ii) Kapsayıcı seçimlerin sağlanması için sivil özgürlüklerin nasıl güçlendirileceği ve korunacağı ve halkın katılımının nasıl teşvik edileceğine dair somut iyi uygulama örnekleri, stratejiler ve tavsiyeler ve kamu özgürlüklerine yönelik artan küresel saldırıları önlemek, korumak ve bunlara karşı koymak ve genel olarak halkın katılımını teşvik etmek için demokratik süreçleri ve kurumları güçlendirmek;
- iii) Çıkarılan dersler.

A. Sivil Toplum, Ulusal İnsan Hakları Kurumları ve politik partiler için sorular:

1- 2023-2025 döneminde ülkenizdeki genel seçimler bağlamında (seçimlerden önce, seçimler sırasında ve seçimlerden sonra) barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü haklarının kullanılmasıyla ilgili olarak deneyimlediğiniz/izlediğiniz temel eğilimler, zorluklar ve kısıtlamalar neler olmuştur- kesişimsel etkileri de dikkate alarak (azınlıklara, marjinal gruplara mensup kişilerin hakları ve cinsel ve toplumsal cinsiyet çeşitliliğiyle ilgili olarak)?

- Lütfen bu dönemdeki genel seçimler sırasında, özellikle muhalefet partileri/adayları, politik ve seçim mitingleri, muhalefeti ifade edenler, seçim usulsüzlüklerine ilişkin endişelerini dile getirenler veya insan hakları ve kapsayıcılığı teşvik edenlerle ilgili olarak, bu hakların kullanımını doğrudan hedef alan veya dolaylı olarak kısıtlayan gözlemlediğiniz/deneyimlediğiniz bazı somut önlem veya eylem örnekleri veriniz?
- Aynı dönemde iktidar partisi tarafından veya iktidar partisini desteklemek amacıyla düzenlenen seçim mitingleri ile karşılaştırdığınızda bu kısıtlamaları nasıl değerlendiriyorsunuz? Lütfen karşılaştırma için somut örnekler veriniz.

2- Seçim döneminde kabul edilen ve bu temel özgürlükleri etkileyen (seçimlerden önce, seçimler sırasında veya sonrasında) herhangi bir özel yasal düzenleme veya politika tedbiri var mı?

- Eğer varsa, bu tedbirler nelerdi ve bu tedbirlerin, muhalefet ve azınlık partilerinin kurulması, bu partilere üye olunması ve bu partiler için kampanya yürütülmesi de dahil olmak üzere, insanların seçim sürecine özgürce ve ayrımcılığa uğramadan katılabilmeleri üzerindeki etkisi ne olmuştur?

3- Ülkenizde seçim süreciyle ilgili herhangi bir protesto yaşandıysa, kolluk kuvvetleri de dahil olmak üzere Devlet yetkililerinin barışçıl toplanma hakkını kolaylaştırma görevleri açısından tepkisi ve tutumu ne oldu?

- Seçim döngüsü boyunca barışçıl toplanma hakkını güvence altına almak ve sağlamak için seçimlerden önce (varsa) ne gibi önlemler alındı?
- Herkesin barışçıl toplanma hakkını güvenli bir şekilde kullanabilmesini sağlamak için (yetkililer veya kolluk kuvvetleri tarafından), özellikle azınlıklara, kadınlara, LGBTQ + veya tarihsel olarak marjinalleştirilmiş ve seçim dönemlerinde, özellikle artan kutuplaşma bağlamında artan şiddete maruz kaldıkları bilinen diğer azınlıklara mensup bireylerin karşılaştığı zorlukları ve engelleri ele alan somut önlemler alındı mı?
- Sizde bu önlemler etkili oldu mu ve neden? Sizce çıkarılan dersler nelerdir?

4- Seçimle ilgili yasa ve politikaların tasarlanması veya uygulanması da dahil olmak üzere, ülkenizde kamu ve STÖ'lerin karar alma ve politika geliştirme süreçlerine katılımı ve işbirliği için ne gibi önlemler var? Varsa, bunlar ne kadar etkili olmuştur? Lütfen bazı önemli örnekler veriniz.

- Bu mekanizmalar etkili olmadıysa, neden olmadı?

- Bu tür katılımcı mekanizmaların varlığı veya yokluğunun ülkenizde yaşanmış olabilecek seçim şiddetiyle nasıl bir ilişkisi olduğunu düşünüyorsunuz? Lütfen örnekler veriniz.

5- Ülkenizde seçimler bağlamında kitlesel protestolar ve barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğüne yönelik baskılar yaşandıysa:

- Şiddeti önleme ve gerilimi azaltma konusunda kolluk kuvvetlerinin ve yetkililerin rolü ne olmuştur? Lütfen yaşadığınız/belgelediğiniz/gözlemlediğiniz olumlu örnekleri belirtin.
- Diyalogu kolaylaştırmak için mekanizmalar oluşturma çabaları oldu mu, olduysa bunlar nasıl görünüyor ve seçim ve politik şiddeti azaltmak ve önlemek için ne kadar etkili oldular?
- Seçimler bağlamında kitlesel protestoları veya politik şiddeti ele almak için kurulan arabuluculuk mekanizmalarına protesto hareketlerinin ve sivil toplumun katılımı ne olmuştur?
- Lütfen uluslararası toplum ile bölgesel ve uluslararası çok taraflı kuruluşlar tarafından ülkede diyalogun yeniden tesis edilmesini ve seçim şiddetinin azaltılmasını amaçlayan müdahaleler de dahil olmak üzere, bu tür mekanizmaların iyi uygulama örneklerini sunun.

6- Seçimler bağlamında, yetkililer ve diğer aktörler tarafından teknoloji kullanımının, kadınlar ve azınlıklara mensup kişiler, LGBTQ+ bireyler, muhalefet ve azınlık partilerine mensup kişiler de dâhil olmak üzere barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü hakkının (çevrimiçi ve çevrimdışı) kısıtlanması ve baltalanması veya kolaylaştırılması üzerindeki etkisi ne olmuştur? Lütfen ilgili teknoloji ve uygulamaların türüne ilişkin bazı somut örnekler veriniz.

7- Sizde yukarıda bahsedilen kısıtlamaların, kişisel perspektifler de dahil olmak üzere, kapsayıcı seçimlerin sağlanması ve halkın katılım hakkı üzerindeki etkisi ne olmuştur? Lütfen genel olarak ve belirli marjinalleştirilmiş ve ayrımcılığa uğramış gruplar açısından etkiyi gösteren istatistiksel veya diğer niteliksel veya niceliksel bilgileri sağlayın.

8- Lütfen aşağıdaki alanlar için eyleme dönüştürülebilir tavsiyelerde bulunun:

- a) Güvenli, kapsayıcı ve katılımcı seçimlerin yapılabilmesi için marjinal gruplar, muhalefet ve azınlık partileri de dahil olmak üzere halkın barışçıl toplanma ve

örgütlenme özgürlüğü haklarını özgürce kullanabilmelerini sağlamak üzere (seçimlere hazırlık süreci de dahil olmak üzere) ne gibi tedbirler alınmalıdır?

- b) Sivil toplumun meşru çalışmalarını özgürce ve güvenli bir şekilde yürütmesini sağlamak ve korumak için ne gibi tedbirler alınmalıdır: i) seçimlerin belgelenmesi, izlenmesi ve raporlanması; ii) seçimlerin tanıtılması, seçim eğitimi, gündem oluşturulması, adaylar ve siyasi partilerle iletişim kurulması, kırılğan durumdaki grupların (kadınlar, LGBTQ+ dahil) daha fazla katılımının (seçmen veya aday olarak) teşvik edilmesi?
- c) Seçimlerle ilgili politik istikrarsızlığın önlenmesi de dahil olmak üzere, seçimler bağlamında ayrımcılık yapılmaksızın halkın katılımını artırmak ve ülkenizde genel olarak kamu diyalogunu ve katılımını teşvik etmek için demokratik kurumlar ve süreçler nasıl güçlendirilir?
- d) Kapsayıcı demokratik seçimleri mümkün kılmak ve teşvik etmek ve barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü haklarının kullanılmasıyla ilgili ihlallerde hesap verebilirliği sağlamak için (seçimler öncesinde, sırasında ve sonrasında) başka hangi mekanizmalar güçlendirilmelidir?
- e) Diğer aktörler - i) teknoloji şirketleri; ii) işletmeler; iii) uluslararası toplum, iv) Birleşmiş Milletler organları - seçimler bağlamında politik şiddeti önlemek ve gerilimi azaltmak ve bu özgürlükleri korurken kötü niyetli uluslararası müdahalelere karşı koymak da dahil olmak üzere, seçimler bağlamında sivil alanı korumak ve mümkün kılmak için ne yapılmalıdır?
- f) Seçimlerin bütünlüğünü ve katılım hakkını korumak için politik partilerin finansman ve kampanya harcamalarına ilişkin şeffaflık ve bağımsız gözetim nasıl güçlendirilir?

B. Devletler için Sorular

1- Ülkenizde halihazırda genel seçimler yapıldıysa (2023-2025 döneminde Parlamento, Cumhurbaşkanlığı veya diğer önemli seçim süreçleri) - Seçimler bağlamında barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü haklarının azınlıklar, LGBTQ+ ve marjinal gruplara mensup olanlar da dahil olmak üzere toplumun tüm kesimleri tarafından ve muhalefet partileri açısından (seçimler öncesinde, sırasında ve sonrasında) kullanılmasını nasıl değerlendirirsiniz? Başlıca engeller veya endişeler neler olmuştur?

- Lütfen seçimler bağlamında barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü haklarının ihlal edildiğine dair yetkililere ulaşan şikâyetler hakkında (varsa cinsiyet, toplumsal cinsiyet, yaş, ırk, etnik köken, engellilik, sosyo-ekonomik statüye göre ayrıştırılmış istatistikî veriler de dâhil olmak üzere) bilgi verin ve Hükümetiniz ve ilgili kurumlar tarafından bu şikâyetlerin ele alınması ve çözüm ve hesap verebilirliğe erişimin sağlanması için ne gibi tedbirler alındığını (çevrimiçi yıldırma ve şiddet de dâhil olmak üzere) belirtin.

2- Hükümetiniz, önceki seçim süreçlerinden çıkarılan dersleri dikkate alarak ve azınlık grupları da dahil olmak üzere muhalefetin, sivil toplumun ve halkın endişelerini gidererek, barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü haklarının seçim dönemi boyunca etkinleştirilmesini ve korunmasını sağlamak için ne gibi önlemler aldı?

- a. Lütfen temel özgürlüklere yönelik yersiz kısıtlamaları önlemek ve azınlıklar, marjinal gruplar, kadınlar, LGBTQ+ bireyler ve gençler de dahil olmak üzere herkesin haklarını özgürce ve güvenli bir şekilde kullanabilmelerini ve dijital teknolojileri kullanırken de

dahil olmak üzere seçimler bağlamında etkin bir şekilde katılabilmelerini ve tartışabilmelerini sağlamak için alınan yasal veya diğer tedbirlere ilişkin somut örnekler verin.

- b. Seçim yasaları da dahil olmak üzere herhangi bir yasal düzenleme veya revizyon yapıldıysa, sivil toplumun, gözlemcilerin ve muhalefet partilerinin katılımı nasıl oldu?
- c. Muhalefet partilerinin ve adaylarının seçim döngüsü boyunca barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü haklarını eşit şekilde kullanabilmelerini nasıl sağladınız?

3- Seçim kampanyalarının finansmanı da dahil olmak üzere siyasi partilerin faaliyetlerinin şeffaflığını ve bağımsız denetimini sağlamak, örgütlenme özgürlüğü ve kaynaklara erişim haklarının eşit şekilde korunmasını ve garanti altına alınmasını sağlamak ve seçimlerin bütünlüğünü korumak için ülkenizde ne gibi önlemler var?

4- Hükümetiniz, sivil toplumun seçimlerle ilgili meşru çalışmalarını özgürce ve güvenli bir şekilde yürütmesini kolaylaştırmak ve korumak için hangi önlemleri aldı/aldı: i) seçimlerin belgelenmesi, izlenmesi ve raporlanması; ii) seçimlerin tanıtılması, seçim eğitimi, gündem oluşturulması, adaylar ve siyasi partilerle iletişim kurulması, hassas durumdaki grupların (kadınlar ve LGBTQ+ bireyler dahil) daha fazla katılımının (seçmen veya aday olarak) teşvik edilmesi?

5- Hükümetiniz, kapsayıcı ve katılımcı seçimlerin sağlanması da dahil olmak üzere, karar alma süreçlerine ve politika geliştirme ve uygulamaya etkili ve anlamlı katılımın sağlanması için azınlıklara ve ayrımcılığa uğrayan gruplara mensup bireyler ve gruplar da dahil olmak üzere ülkenizde kapsayıcı kamu diyalogunu ve katılımını teşvik etmek ve kolaylaştırmak için hangi önlemleri aldı?

6- Ülkeniz seçim şiddetine maruz kaldıysa (siyasi parti üyelerine, adaylara, seçmenlere, sivil topluma veya barışçıl protesto hakkını kullanan kişilere karşı seçim döngüsü bağlamında ortaya çıkan yaygın veya ciddi sindirme veya fiziksel saldırılar gibi)- şiddetin temel nedenlerini ele almaya yönelik diyalogu yeniden tesis etmek ve durumun kötüleşmesini azaltmak için Hükümetiniz tarafından hangi önlemler alındı? Çıkarılan dersler nelerdir?

7- Hükümetiniz, ülkenizdeki olası seçim şiddetini önlemek veya ele almak için Birleşmiş Milletler dahil olmak üzere bölgesel veya uluslararası kuruluşlardan yardım aldı mı? Eğer aldıysa, bu yardımın kapsamı neydi ve sizce etkili oldu mu? Bu süreçten çıkarılan dersler nelerdir ve insanların seçim krizinin çözümüne yönelik arabuluculuk ve diyalog süreçlerine özgürce katılabilmelerini, temel özgürlüklerin engelsiz şekilde kullanılmasını nasıl sağlayabilirsiniz?

8- Hükümetiniz, başka bir devlete kolluk kuvvetleri eğitimi sağlama veya ekipman, teknolojiler dahil, ticareti yapma konusunda yer aldıysa, barışçıl toplanma ve örgütlenme özgürlüğü haklarının korunmasını güçlendirmek ve ihlalleri önlemek veya hafifletmek için hangi önlemler alınmıştır? Bu süreçte, özellikle marjinalleşmiş grupların ihtiyaçlarını dikkate alarak (örneğin, kolluk kuvvetlerini siyasi mitingler ve protestoların korunması ve kolaylaştırılması için eğitmek, o ülkenin seçim deneyimlerini göz önünde bulundurmak) ve seçimlerde kapsayıcı bir kamusal katılımı sağlamak için ne gibi adımlar atılmıştır?

Gönderilen katrılar nasıl kullanılacak?

Alınan katrılar, gizlilik açıkça talep edilmediği sürece, raporda referans olarak gösterilebilir ve görevin web sayfasında yayınlanabilir.

E-posta adresi: hrc-sr-freeassembly@un.org

E-posta konu satırı: Input for HRC-59th FoAA Report on Elections

Kabul edilen dosya formatları: Word, PDF

Kabul Edilen Diller: İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Rusça

<https://www.ohchr.org/en/calls-for-input/2025/call-inputs-reflections-super-election-year-and-its-global-impact-protection>